

Sygn. akt I CSK 516/22

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z powództwa E. Z.
przeciwko Gminie C.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 11 maja 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 8 lutego 2021 r., sygn. akt V AGa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Gminy C. na rzecz E. Z. kwotę 3600 (trzy tysiące sześćset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Pozwana Gmina C. wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z 8 lutego 2021 r. zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego: art. 484 § 2 k.c. oraz art. 65 k.c.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o wydanie postanowienia odmawiającego przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie oraz zasądzenie od kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na

ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, w ramach którego, Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca wskazała, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), które sprowadza się do wyjaśnienia: w jaki sposób następować powinna ocena stopnia wykonania zobowiązania o charakterze ciągłym (trwałym), w kontekście przewidzianej w art. 484 § 2 k.c. przesłanki zmniejszenia kary umownej - wykonania zobowiązania w znacznej części. Powołała się również na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), ponieważ zaskarżone orzeczenie rażąco narusza prawo materialne. Wskazała, że Sąd Apelacyjny dokonując miarkowania kary umownej, pominął szereg okoliczności uzasadniających jej obniżenie, a orzekanie w tej kwestii wyłącznie przez Sąd drugiej instancji powoduje, że ocena nie podlega kontroli instancyjnej. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej wynika również z błędnej wykładni oświadczeń woli stron, oderwanej od treści samej umowy, która prowadzi do wniosku, że jedna strona umowy najmu nie miała możliwości rozwiązania umowy najmu bez narażenia się na obowiązek zapłaty kary umownej.

Sformułowanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno przybrać postać porównywalną z formułowaniem zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.) Chodzi więc o przedstawienie wyraźnych wątpliwości co do określonego przepisu (normy) lub zespołu przepisów (norm), albo szerzej i bardziej ogólnie - wątpliwości co do pewnego uregulowania prawnego (instytucji prawnej). Sformułowane zagadnienie powinno odwoływać się w sposób generalny

i abstrakcyjny do treści przepisu, który nie podlega jednoznacznej wykładni, a którego wyjaśnienie przez Sąd Najwyższy przyczyni się do rozwoju jurysprudencji i prawa pozytywnego. Rolą Sądu Najwyższego jako najwyższego organu sądowego w Rzeczypospolitej Polskiej, nie jest działanie w interesie indywidualnym, lecz powszechnym, poprzez ochronę obowiązującego porządku prawnego przed dowolnością orzekania i ujednolicanie praktyki stosowania prawa pozytywnego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 października 2015 r., I PK 19/15). Skarżący, wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne, powinien sformułować to zagadnienie, wskazać na wyłaniające się poważne wątpliwości interpretacyjne, przytoczyć argumenty prowadzące do rozbieżnych ocen. Chodzi przy tym wyłącznie o poważne wątpliwości, wykraczające poza poziom zwykłych wątpliwości prawnych, które powstają niemal w każdym procesie decyzyjnym (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 grudnia 2020 r., I CSK 19/20).

Sformułowane przez skarżącą zagadnienie prawne na tle art. 484 § 2 k.c. wyżej opisanych wymogów nie spełnia. Po pierwsze, skarżąca nie wskazała, aby w zakresie przedstawionego zagadnienia prawnego istniały w orzecznictwie wątpliwości ani możliwe do przyjęcia rozbieżne interpretacje prawne, wykraczające poza zwykłe wątpliwości interpretacyjne. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że skuteczność powołania się na przesłankę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. zależna jest nie tylko od wyartykułowania przez skarżącego zagadnienia prawnego, ale również niezbędne jest wywiedzenie argumentów jurydycznych wskazujących na występowanie rozbieżności interpretacyjnych przy rozstrzyganiu przedstawionego zagadnienia (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2018 r., I CSK 798/17; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 585/17 oraz z 8 kwietnia 2018 r., V CSK 577/17).

Po drugie, przedstawione zagadnienie prawne nie ma charakteru uniwersalnego, wykraczającego poza sprawę, zakończoną zaskarżonym wyrokiem, a sprowadza się do rozstrzygnięcia w konkretnym stanie faktycznym kwestii miarkowania ustalonej przez strony w umowie najmu kary umownej za rozwiązanie umowy. Powołane zagadnienie prawne nie zostało również uzasadnione - skarżąca ograniczyła się *de facto* do jego sformułowania w sposób otwartego forum do

rozstrzygnięcia poruszanej w nim kwestii oceny stopnia wykonania zobowiązania o charakterze trwałym, w relacji do przewidzianej w art. 484 § 2 k.c. podstawy żądania zmniejszenia kary umownej, z uwagi na wykonanie zobowiązania w znacznej części. Uzasadnienie tak sformułowanej przyczyny kasacyjnej nie zawiera argumentów, które mogłyby przemawiać za konkretnym sposobem (sposobami) jego rozstrzygnięcia. Złożona skarga zawierała tym samym jedynie pozór zagadnienia prawnego, co przesądzało o braku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Zwrócić uwagę należy również, że w ramach oceny wskazanych przez skarżącą przyczyn skargi kasacyjnej nie jest również poszukiwanie przez Sąd Najwyższy uzasadnionych podstaw jej przyjęcia do rozpoznania w treści samej skargi. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) podlegają rozpoznaniu na etapie tzw. przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie są oceniane dopiero po przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania. W ramach przedsądu, Sąd Najwyższy bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie tylko nie może sprowadzać się do odwołania się do uzasadnienia podstaw kasacyjnych bądź też do ich powtórzenia, choćby nawet w zmodyfikowanej formie, jak też być sformułowane w sposób, który wymagałby oceny ich zasadności (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 3 grudnia 2020 r., II PK 171/19 i z 28 stycznia 2022 r., I CSK 947/22).

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i juredycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie z uwagi na kwalifikowany charakter naruszenia przepisów prawa. Zasadność skargi kasacyjnej jest oczywista, a więc dostrzegalna *prima vista* dla każdego prawnika, który bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15). Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w

zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00 i z 10 kwietnia 2018 r. I CSK 730/17). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest także oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02; z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07; z 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, i z 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08).

Argumentacja skarżącego zawarta w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie przekonuje, że Sąd Apelacyjny naruszył prawo materialne w sposób, który *prima facie* przekłada się na konieczność uchylecia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia. Skarżący nie wykazał, że zastosowanie powołanych w zarzutach kasacyjnych przepisów prawa, których naruszenie miałyby wskazywać na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, było oczywiście błędne, lub doprowadziło to tego, że zaskarżony wyrok jest oczywiście nieprawidłowy. Dopuszczalność miarkowania na podstawie art. 484 § 2 k.c. ustalonej przez strony umowy kary umownej stanowi element tzw. "prawa sędziowskiego", a w toku postępowania kasacyjnego badane może być jedynie zachowanie przez sąd drugiej instancji podstawowych reguł miarkowania kary umownej. Jest ono przejawem prawa sądu do ingerencji w stosunki umowne równorzędnych podmiotów, katalog kryteriów pozwalających na zmniejszenie kary umownej jest otwarty, a decyzja sądów *meriti* o miarkowaniu lub odmowie redukcji tej kary jest silnie warunkowana okolicznościami konkretnej sprawy. Oceniając wysokość kary umownej w związku z podniesieniem zarzutu jej miarkowania, należy brać pod uwagę szereg wypracowanych w orzecznictwie Sądu Najwyższego kryteriów (zob. jedno zamiast wielu uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z 30 kwietnia 2021 r., I CSK 664/20 i powołane tam poglądy orzecznicze Sądu Najwyższego).

Uzasadnienie przyczyny zasadności skargi kasacyjnej nie przekonuje, że wydanie orzeczenie jest oczywiście nieprawidłowe. Dokonana przez Sąd drugiej

instancji ocena ustalonego stanu faktycznego nie daje podstaw do twierdzenia w sposób niewątpliwy, że łącząca strony umowa najmu została w znacznej części wykonana. Zastrzeżona w jej treści kara umowna miała charakter odszkodowawczy, powiązany z niemożnością odzyskania dokonanych przez powoda nakładów na przedmiot najmu, których wysokość przewyższała wartość naliczonego umownego odszkodowania. Z tych względów nie była też rażąco wygórowana. Z motywów zaskarżonego orzeczenia nie wynika, by Sąd Apelacyjny przyjmując, że nie istniały podstawy do zastosowania art. 484 § 2 k.c. i redukcji naliczonej przez kary umownej, zwaloryzowanej zgodnie z ustaleniami stron, uczynił to w sposób oczywiście sprzeczny z wypracowanymi w orzecznictwie Sądu Najwyższego kryteriami jej miarkowania, godząc w funkcje, które powinna realizować kara umowna. Oczywiście zasadności skargi kasacyjnej skarżąca upatruje także w błędnej wykładni oświadczeń woli stron. Sam fakt, że niezbędna jest rekonstrukcja zgodnego zamiaru stron umowy najmu nie może dowodzić *prima facie* oczywistej zasadności skargi kasacyjnej na tak sformułowanej podstawie kasacyjnej.

W związku z powyższym uznać należy, iż wskazane przez skarżącą podstawy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzą jak również z okoliczności sprawy nie wynika, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 w zw. z art. 99 k.p.c. oraz na podstawie § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz.U. z 2018 r., poz. 265).